

Insecten in de tuin - een last of een lust?

Biologische bestrijding en ecologische aanpak kunnen effectief zijn, ondanks haken en ogen

Elke hovenier krijgt vroeg of laat te maken met insecten. Ze duiken op in de tuin die hij aangelegd of in onderhoud heeft. Sommige ervaart hij als schadelijk, van andere kun je genieten om hun schoonheid, kleuren of interessante manier van leven. Van veel insecten die in tuinen voorkomen, is echter onbekend wat ze doen en of je actie moet ondernemen om ze kwijt te raken.

Auteur: Henk Vlug

Larve van een lieveheersbeest op een hibiscus.

In Nederland komen enkele duizenden verschillende soorten insecten voor uit zeer uiteenlopende insectenorden. Het opvallendst is de orde van de vlinders, maar in tuinen in de buurt van water valt ook de orde van de libellen op. Vliegen zijn er altijd. De meeste mensen kennen de zweefvliegen, die door volslagen leken ook wel aangezien worden voor wespen. Met enige moeite kunnen we in de tuin ook nog een aantal insecten uit de orde van de kevers vinden, waarvan de lieveheersbeestjes misschien wel het bekendst zijn.

Er bestaan echter zo'n 24 verschillende orden. Daarvan kunnen de meeste wel voorkomen in Nederland, en een flink aantal in een rijk gevarieerde tuin. Sommige insecten vormen een plaag, andere zijn ons van nut. Welke insecten kunnen we hun gang laten gaan en welke dienen we te bestrijden?

Ecologische aanpak

In deze tijd waarin alles zo ecologisch mogelijk moet worden ingericht, spelen insecten een grote rol. Schadelijke insecten werden in het verleden bestreden met chemie. Dat is inmiddels verboden voor de meeste toepassingen, maar een alternatief is bijna altijd voorhanden. Een onbekendere en vaak ingewikkeldere manier om problemen te voorkomen, is de ecologische aanpak. Bijkomend probleem vormen de invasieve soorten, zoals de kastanjemineermot en recent de buxusmot. Die komen vaak binnen zonder de bijbehorende natuurlijke vijanden, of het duurt erg lang voordat deze zich hier hebben gevestigd.

Biologische bestrijding

Het toverwoord is biologische bestrijding. In het

hoveniersvak is dit tot nu toe nog een vrij onbekend verschijnsel, hoewel de meeste hoveniers wel weten dat tegen emelten en engerlingen in het gazon speciale insectenparasitaire nematoden (aaltjes) voorhanden zijn. Met een gieter zijn ze uitstekend aan te brengen op het gazon. Toch zijn daar nog wel een paar kanttekeningen bij te plaatsen. Een hovenier werkt het liefst overdag bij daglicht en als het even kan niet in de regen. Vanwege de gevoeligheid voor uv-straling moet deze toepassing plaatsvinden in het donker, liefst bij regenachtig weer of in de avond, en dan bij voorkeur na zes uur. Voordat je begint, moet je weten met welk beest je te maken hebt.

Specialistenwerk

Voor emelten, de larven van langpootmuggen, heb je andere aaltjes nodig dan voor engerlingen (en

ook weer andere voor taxuskevers). Bij engerlingen is het de vraag welke van de zeven verschillende soorten voorkomen; ook is van belang of het een mix is van twee of meerdere soorten. Dit speelt een rol bij de keuze van het juiste aaltje. U begrijpt het al: dit is specialistenwerk.

Ook de toepassing speelt een rol. Met de gangbare spuitapparatuur is het niet mogelijk de aaltjes te verspuiten. Door hun formaat zouden ze beschadigd raken in de nozzle of in de zeeffjes. Daarvoor moet dus een en ander worden aangepast. Gespecialiseerde apparaten voor middelgrote tot grote tuinen zijn in Nederland niet voorhanden, behalve bij één bedrijf. Voor een gazon van 6.000 vierkante meter of meer is een gieter geen optie. Met het enige beschikbare apparaat doe je gemiddeld 1.000 vierkante meter per uur. Na de toepassing moet het gazon nog een aantal weken vochtig gehouden worden.

Engerlingen in de beplanting

Niet alleen in gazons spelen engerlingen een belangrijke rol; ook in de beplanting komt een aantal soorten voor, zoals de meikever. En juist die is met de gangbare aaltjes moeilijk te bestrijden. Niet alleen omdat ze vaak diep in de plantkluut verstopt zitten, maar ook omdat de aaltjes geïnjecteerd moeten worden. De verdeling is dan niet altijd goed. Ook de mix van twee soorten aaltjes die speciaal hiervoor is ontwikkeld, is niet altijd in de handel verkrijgbaar. Daarnaast werkt dit product niet voor honderd procent, zodat herhaling vaak noodzakelijk is.

Een ecologische aanpak zou hier dus op zijn plaats zijn. Probeer problemen zo goed mogelijk te voor-

Kastanjemineermot

Emelten

Japanse kever

komen en grijp alleen bij excessen op biologische wijze in. Voor grasvelden, zoals gazons, maar ook sportvelden en golfterreinen, staat deze methode uitgebreid beschreven in het *Handboek grasveldinsecten*.

Andere schadelijke insecten

Welke opvallende schadelijke insecten zijn er nog meer te vinden in de tuin? Natuurlijk hangt dit samen met het beplantingsschema. In buxushagen hebben we tegenwoordig de mineermot en in rododendron komen bladvlooiën voor, die de bloemknop aantasten. In veel (vooral houtige) gewassen komen larven voor van snuitkevers, die de wortels van hun bast ontdoen. De bijbehorende kevers vreten van de bovengrondse delen, met name de bladeren. We hebben het hier over taxuskevers, waarvan de belangrijkste vertegenwoordiger de gegroefde lapsnuitkever is. Bij import komen er steeds weer nieuwe soorten uit deze groep Nederland binnen, die zich hier uitstekend thuis voelen. Gelukkig zijn ook deze soorten goed te bestrijden met aaltjes. Er zijn diverse firma's die ze leveren. De bestrijding kan hierbij in veel gevallen overdag plaatsvinden, omdat onder de struiken weinig uv-straling doordringt. In open situaties is het toch aan te raden om ze bij donker weer of in de avond toe te passen. Ook hier geldt dat ze met een gieter gegoten moeten worden of met speciale apparatuur worden aangebracht. Vervolgens is het zaak om gedurende enkele weken de grond vochtig te houden.

Eikenprocessierups

Tegen mineermot op buxus bestaat nog geen biologische bestrijding die volledig betrouwbaar is. Een voorzichtige mogelijkheid is het gebruik van een bacteriepreparaat dat in de handel is. Het gaat hierbij om *Bacillus thuringiensis*, simpelweg afgekort tot BT met de toevoeging 'i', omdat deze tegen insecten werkt. Dit middel is vooral bekend als biologisch middel tegen de eikenprocessierups. Het is een breed werkend middel dat vrijwel alle rupsen doodt. Omdat we juist het vlinderbestand willen bevorderen, vormt dit middel een bedreiging. De toepassing op buxus moet dan ook heel nauwkeurig gebeuren.

Toekomstige plaag

Bladvlooiën op rododendron vormen echter nog wel een probleem. Met plakvallen kun je er wel veel wegvangen, maar afdoende is dat niet. Het inzetten van larven van gaasvliegen als natuurlijke vijand van de kleine bladvlolarven is nog in onderzoek.

Een toekomstige plaag is een invasieve soort kever, waarvan de larve tot de engerlingen behoort. We hebben het hier over de Japanse kever, die recent vanuit Amerika met plant- en grondmateriaal verscheept is naar Noord-Italië. Hij doet het daar heel goed en het is een kwestie van afwachten tot hij ook in Nederland komt met het intensieve vrachtverkeer, toeristenauto's en plantmateriaal. Het probleem van deze kever is niet alleen dat de engerling aan graswortels vreet; de kever zelf kan een ware ravage aanrichten aan allerlei tuinplanten, waaraan hij fors vreet. De rozenkever, waarvan de engerling de schadelijkste soort in gasvelden is, veroorzaakt ook weleens schade als kever. Soms zie je massale vraat aan de bloemen van rozen, maar algemeen is dit niet, in tegenstelling tot de Japanse kever.

OVER DE AUTEUR

Auteur Henk Vlug heeft 32 jaar als entomoloog (insectenkundig onderzoeker) gewerkt bij het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek (tegenwoordig Plant Research International). In 2001 begon hij als zzp'er een consultancybureau, dat zich vooral richt op insectenplagen in grasvelden. In 2015 verscheen zijn handboek over dit onderwerp onder de titel: *Handboek grasveldinsecten. Ecologie en beheersing*. Zijn werkzaamheden betreffen voornamelijk advisering, maar in enkele gevallen neemt hij de bestrijding met aaltjes zelf ter hand met behulp van een gespecialiseerde machine die in elke tuin en elke situatie toegepast kan worden.

Chemische bestrijding is inmiddels verboden voor de meeste toepassingen, maar een alternatief is bijna altijd voorhanden

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/artikel.asp?id=7-7580